

SISÄLLYS

VUODEN 2021 KUNTAVAALIEN TOIMITTAMINEN JA KORONAVIRUSTILANNE	3
VAALIPÄIVÄN TÄRKEÄT PUHELINNUMEROT	3
VAALILAUTAKUNNAN KOKOONPANO	3
ESTEELLISYYS	4
SAIRAUSTAPAUKSET VAALIPÄIVÄNÄ	4
VAALIAVUSTAJA JA ÄÄNESTÄJÄN VALITSEMA AVUSTAJA	4
VAALITARKKAILIJOIDEN LÄSNÄOLO-OIKEUS	5
VAALIMATERIAALIN LUOVUTUSTILAISUUS	6
ÄÄNESTYSPIIKKA	6
ÄÄNESTYSKOPIT JA NIIDEN SIOITTAMINEN VAALIHUONEISTOON	7
ÄÄNESTYSPIIKAN OPASTEET	8
JÄRJESTYS ÄÄNESTYSPIIKALLA	8
KUVAAMINEN ÄÄNESTYSPIIKALLA	9
VAALIKERÄYKSET JA MUU OHEISTOIMINTA	9
ÄÄNESTÄJIEN LEMMIKKIELÄIMET	10
ÄÄNIOIKEUS KUNTAVAALEISSA	10
VAALIPÄIVÄÄ EDELTÄVÄT TOIMET	10
VAALILAUTAKUNNAN KOKOONTUMINEN VAALIPÄIVÄNÄ	10
VAALIPÄIVÄN KULKU TIIVISTETTYNÄ	12
ÄÄNESTYSTOIMITUKSEN ALOITTAMINEN	13
ÄÄNESTYSTOIMITUS	14
1. Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen	14
1.1 Huvia tai kasvomaskia käyttävän henkilön henkilöllisyyden toteaminen	15
2. Äänestäjän äänioikeuden toteaminen ja äänestämisen merkitseminen vaaliluetteloon	16
2.1 Tietosuoja	17

3. Äänestyslipun antaminen äänestäjälle	18
4. Äänestäminen	18
5. Äänestyslipun leimaaminen ja sen pudottaminen vaaliurna	19
YHTEENVETO ÄÄNESTYSTOIMITUKSEN VAIHEISTA	21
ÄÄNESTYSTOIMITUKSEN PÄÄTTÄMINEN	22
ALUSTAVA ÄÄNTENLASKENTA	22
1. Äänestäneiden lukumäärän ilmoittaminen	23
2. Äänestyslippujen laskenta	23
3. Ehdokaskohtaisen tuloksen ilmoittaminen keskusvaalilautakunnalle	24
4. Äänestyslippujen tarkastuslaskenta	25
VAALIPÖYTÄKIRJAN PITÄMINEN	26
VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN LOPETTAMINEN	27
JÄLKITOIMENPITEET	27

LIITTEET:

LIITE 1: Vaalipöytäkirja

LIITE 2: Vaaliluettelo

LIITE 3: Vaaliluettelon laskelmasivu

KUNTAVAALIT 2021

VUODEN 2021 KUNTAVAALIEN TOIMITTAMINEN JA KORONAVIRUSTILANNE

Maailmanlaajuisen covid-19-tartuntatautiepidemian vuoksi on jouduttu monenlaisiin rajoituksiin ja toimiin. Kuntavaalit 2021 tullaan järjestämään poikkeuksellisissa oloissa. Tämä tarkoittaa erityisen turvaohjeistuksen noudattamista ja erilaisten hygieniavälineiden (esimerkiksi kasvomaski) käyttöä äänestystä hoidettaessa.

Keskusvaalilautakunta ohjeistaa koronaan liittyvistä turvaohjeista, kun oikeusministeriö ja THL ovat niistä sopineet ja informoineet kuntia.

VAALIPÄIVÄN TÄRKEÄT PUHELINNUMEROT

Keskusvaalilautakunnan toimiston päivystys, puh. 09 310 13344.

Äänestäjän **oikeaa äänestysaluetta** koskevat tiedustelut:

- Keskusvaalilautakunnan toimisto, puh. **09 310 13344**

tai

- Digi- ja väestötietovirasto, puh. **0295 535 530**. [tarkistetaan tarvittaessa]

Järjestyshäiriötapaukset:

- Häätäkeskuslaitos, puh. **112**.

VAALILAUTAKUNNAN KOKOONPANO

Kuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 18.4.2021.

Helsingin kaupunki on kuntavaaleja varten jaettu 165 äänestysalueeseen, joiden äänestyspaikat ovat vaalipäivänä avoinna kello 9–20.

Vaalipäivän äänestyksestä huolehtii kullakin äänestyspaikalla kaupunginhallituksen asettama vaalilautakunta.

Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, kolme jäsentä ja viisi varajäsentä, jotka **kaikki** osallistuvat lautakuntatyöskentelyyn. Lisäksi kaikkien

vaalilautakuntaan valittujen sekä vaaliavustajien tulee osallistua ääntenlaskentaan äänestysluoneistojen sulkeuduttua.

Vaalilain mukaan vaalilautakunta on päätösvaltainen, kun siinä on kolme jäsentä, joista yhden tulee olla puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Mikäli syntyy tilanne, jossa sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat tilapäisesti poissa, vähintään kolmijäseninen vaalilautakunta valitsee keskuudestaan tilapäisen puheenjohtajan, joka vastaa vaalilautakunnan työskentelystä.

Vaalilautakunnan puheenjohtaja vastaa lautakunnan työnjaon järjestämisestä.

ESTEELLISYYS

Mikäli ette pysty osallistumaan vaalilautakunnan työskentelyyn tai olette esteellinen, ilmoittakaa siitä välittömästi keskusvaalilautakunnan toimistoon joko puhelimitse numeroon 09 310 20003 tai 09 310 13344 tai sähköpostitse osoitteeseen vaali.kesvkl@hel.fi.

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian välisen suhteen vuoksi.

Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Vaalilain mukaan vaalilautakunnan puheenjohtajana, varapuheenjohtajana, jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla kuntavaalien ehdokas.

SAIRAUSTAPAUKSET VAALIPÄIVÄNÄ

Jos vaalilautakuntaan kuuluvalla henkilöllä on vaalipäivänä mitä tahansa akuutteja hengitystien oireita, tulee hänen jäädä kotiin sairastamaan.

Sairaustapauksista on ilmoitettava keskusvaalilautakunnan toimistoon puhelimitse 09 310 20003 tai 09 310 13344.

VAALIAVUSTAJA JA ÄÄNESTÄJÄN VALITSEMA AVUSTAJA

Jokaisella äänestyspaikalla tulee olla vaalilautakunnan nimeämä vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa tätä äänestysmerkinnän tekemisessä äänestyslippuun. Avustajan on käytettävä rintamerkkiä, johon on merkitty sanat *vaaliavustaja* ja *valbiträde*.

Äänestäjän avustajana äänestysmerkinnän tekemisessä äänestyslippuun voi toimia vain

- vaalilautakunnan nimeämä vaaliavustaja tai
- äänestäjän itsensä valitsema avustaja tai
- äänestäjän niin halutessa vaalilautakunnan jäsen, jollei se viivytä äänestystä.

Vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö tai hänen puolionsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaaliavustajana. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa tai avioliitonomaisessa olosuhteessa ja rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä.

Vaalilautakunta voi ottaa enintään **kaksi** vaaliavustajaa, joiden täytyy olla tehtävään kykeneviä ja riittävän kielitaitoisia täysi-ikäisiä henkilöitä. Vaalilautakunnan puheenjohtaja

nimeää yhden avustajan ja varapuheenjohtaja toisen, ja vaalilautakunta vahvistaa nimeämisen vaalipöytäkirjan kohtaan *Vaaliavustaja, Vaalilautakunnan nimeämät vaaliavustajat* (ks. liite 1).

Vaaliavustajaksi voidaan nimetä myös vaalilautakunnan jäsen tai varajäsen edellä mainittujen kelpoisuusrajoitusten täytyessä. Jos jäsen tai varajäsen nimetään vaaliavustajaksi, tulee kuitenkin huolehtia siitä, että vaalilautakunta on koko vaalipäivän äänestyksen ajan päätösvaltainen eli vähintään kolmijäseninen. Sinä aikana, jolloin jäsen tai varajäsen on vaaliavustajana, hän ei voi toimia vaalilautakunnan jäsenenä.

Vaaliavustaja ei saa osallistua vaalilautakunnan tehtäviin kuuluviin äänestystoimituksen eri vaiheisiin. Esimerkiksi äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen ja äänestyslipun leimaaminen eivät kuulu avustajan tehtäviin. Avustajat osallistuvat kuitenkin päivän päätteeksi suoritettavaan ääntenlaskentaan vaalilautakunnan apuna.

Vaaliavustajan tehtävänä on avustaa äänestäjiä. Avustajana toimiva henkilö on velvollinen täyttämään äänestyslippuun tunnollisesti, mitä äänestäjä haluaa, ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustajalle on korostettava, ettei hän missään tapauksessa saa vaikuttaa äänestäjän ehdokasvalintaan tai suositella äänestäjälle ketään ehdokasta. Avustajan on myös muistettava, että äänestys hoidetaan kunkin avustettavan äänestäjän kohdalla kiireettömästi, kohteliaasti ja asianmukaisella arvokkuudella.

Vaalilautakunnan on yhdessä vaaliavustajan ja paikalla olevan kiinteistön henkilökunnan kanssa huolehdittava siitä, että vanhukset ja liikuntarajoitteiset voivat äänestää äänestyspaikassa. Äänestyspaikkoja valittaessa on otettu huomioon niiden esteettömyys. Mahdollisiin kiertoreitteihin on syytä laittaa vaalimateriaalin mukana olevia opasteita.

Vaaliavustajan tehtävänä on auttaa vanhuksia ja liikuntarajoitteisia äänestäjiä kulkemisessa sekä ohjattava kohteliaasti äänestäjiä jonoihin, jos äänestyspaikalle syntyy ruuhkaa. Avustajan on myös huolehdittava, että äänestäjät noudattavat turvavälejä esimerkiksi jonojen muodostuessa.

Erityisesti on korostettava, että vaalilain mukaan äänestäjä, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa halutessaan käyttää äänestysmerkinnän tekemisessä apuna itse valitsemaansa avustajaa. Vaalilautakunnan on merkittävä äänestäjän valitseman avustajan nimi vaalipöytäkirjan kohtaan *Vaaliavustaja, Äänestäjien valitsemat vaaliavustajat* (ks. liite 1).

VAALITARKKAILIJOIDEN LÄSNÄOLO-OIKEUS

Vaalilain 184 §:n 2 momentissa säädetään valtuutuksen saaneen vaalitarkkailijan oikeudesta olla läsnä silloin kun vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään. Läsnäolo-oikeus koskee kokouksia ja vaaliviranomaisen kaikkea muutakin toimintaa. Vaalitarkkailijoilla on oikeus vaalitoimitusta häiritsemättä seurata vaaliviranomaisen kaikkia tehtäviä. Vaalitarkkailijat päättävät itse, miten, missä paikoissa ja missä laajuudessa he tarkkailunsa suorittavat.

Vaalitarkkailijalla on mukanaan oikeusministeriön laatima valtakirja. Vaalilautakunnan tulee tarkistaa vaalitarkkailijan valtakirja ja henkilöllisyystodistus.

Vaalitarkkailijat voivat olla saapuvilla vaalilautakunnan suorittaessa alustavaa ääntenlaskentaa. Jos vaalitarkkailija saapuu alustavaan ääntenlaskentaan, on hänen nimensä merkittävä vaalipöytäkirjan 3. sivulle kohtaan *Äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden nimet* (ks. liite 1) sekä hänen valtakirjansa liitettävä vaalipöytäkirjaan.

VAALIMATERIAALIN LUOVUTUSTILAISUUS

Vaalimateriaali luovutetaan vaalilautakunnan **puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle**, joiden on oltava samanaikaisesti läsnä. Vaalimateriaalin luovutus on lauantaina 17.4.2021 kello 12.00–18.00 [tarkistetaan tarvittaessa] Kallion virastotalon ala-aulassa, Toinen linja 4 A, 00530 Helsinki.

Koronavirustilanteen takia vaalimateriaalin jakaminen tapahtuu porrastetusti. Vaalimateriaali luovutetaan vaalilautakunnille seuraavanlaisesti:

- **Vaalilautakunnat 1A-26A kello 12.00-14.00.**
- **Vaalilautakunnat 28A-39D kello 14.00-16.00.**
- **Vaalilautakunnat 40A-90A kello 16.00-18.00.**

[tarkistetaan tarvittaessa]

Jos vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ei pääse paikalle, on yhden jäsenen tai varajäsenen oltava puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan kanssa materiaalin luovutustilaisuudessa. **Tilaisuudessa on oltava läsnä kaksi vaalilautakuntaan nimettyä henkilöä.**

Vaalimateriaali sisältää muun muassa vaalileimasimet (2 kpl), vaaliluettelokansiot (2 kpl), äänestysliput, ehdokaslistojen yhdistelmät, opasteita, kyniä ja muita toimistotarvikkeita sekä jäljennöksen vaalilautakunnan asettamispäätöksestä, joka laitetaan näkyville esimerkiksi vaalihuoneiston sisäänkäynnin läheisyyteen. **Mikäli materiaalista puuttuu jotakin, siitä on välittömästi ilmoitettava keskusvaalilautakunnan toimistoon, puh. 09 310 13344.**

Helsingissä on 165 vaalilautakuntaa, joten vaalimateriaalin luovutustilaisuudessa ei voida välttyä jonoilta. Luovutustilaisuudessa noudatetaan turvavälejä ja pyritään välttämään turhaa oleskelua Kallion virastotalon ala-aulassa. Tarvittaessa vaalilautakunnan edustajien täytyy odottaa ulkona.

Vaalimateriaalin luovutustilaisuuteen onkin hyvä varata riittävästi aikaa, sillä tilaisuudessa käydään läpi myös vaalipäivän äänestykseen liittyviä asioita. Samalla siellä on mahdollisuus keskustella ja kysyä vaalipäivään liittyvistä seikoista.

Henkilöllisyystodistus on oltava mukana, sillä vaalilautakunnan edustajien henkilöllisyys tarkistetaan ennen vaalimateriaalin luovutusta.

ÄÄNESTYSPAIKKA

Äänestyspaikkoina toimii muun muassa kouluja ja muita kaupungin tiloja, joista on varattu erillinen tila äänestystoimitusta varten. Äänestyspaikoissa ei välttämättä ole käytössä taukotiloja.

Äänestyspaikka avataan äänestämistä varten vaalipäivänä sunnuntaina 18.4.2021 kello 9.00. Sitä ennen vaalilautakunnan on järjestettävä äänestyspaikka kuntoon äänestystä varten (muun muassa opasteiden paikoilleen laittaminen, ehdokaslistojen yhdistelmän kiinnittäminen äänestyskoppiin).

Äänestystila tulee järjestellä siten, että äänestys voi tapahtua häiriintymättä ja että vaalisalaisuuden säilyminen pystytään turvaamaan. Äänestystilan tulee olla sellainen, että turvavälit toteutuvat niin äänestäjien kuin vaalilautakuntaan kuuluvien henkilöidenkin osalta.

ÄÄNESTYSKOPIT JA NIIDEN SIJOITTAMINEN VAALIHUONEISTOON

Äänestyspaikalla on kolme äänestyskoppia, joista yksi on muita leveämpi ja kirjoitustasoltaan matalampi ns. esteetön äänestyskoppi, johon mahtuu pyörätuolilla. Esteettömän äänestyskopin ulkoseinään on kiinnitettävä esteettömyyssymbolilla varustettu kyltti, jos sitä ei ole jo laitettu valmiiksi. Kyltti on vaalimateriaalin mukana.

Esteettömässä äänestyskopissa voivat äänestää muutkin kuin pyörätuolia käyttävät äänestäjät. Ruuhkatilanteissa tästä on hyvä mainita äänestäjille.

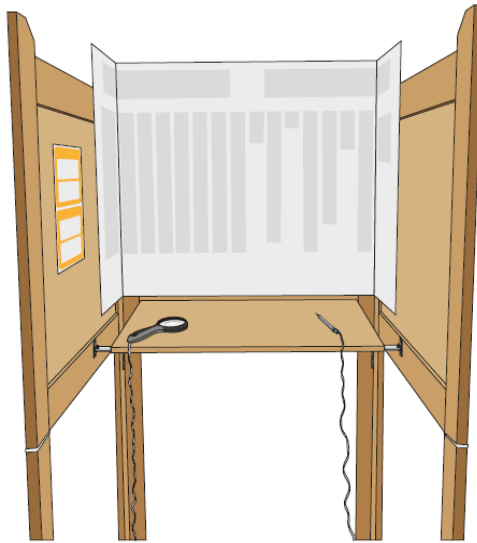
Äänestyskoppien sisäpuolelle kiinnitetään ehdokaslistojen yhdistelmä. Ehdokaslistojen yhdistelmää **ei saa leikata eikä taittaa** pienemmäksi, vaan se tulee mahdolluttaa äänestyskoppiin sellaisenaan, vaikka listan yläreuna tulisi äänestyskopin reunan yli.

Helsingissä kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä on erittäin suurikokoinen ehdokkaiden suuren määrän vuoksi, minkä vuoksi se ulottuu äänestyskopin vasemmasta laidasta oikeaan laitaan. Ehdokaslistojen yhdistelmän kiinnittämisessä täytyykin olla tarkkana, jotta kaikki ehdokkaat ovat selkeästi äänestäjän näkyvillä.

Vaalimateriaalin mukana oleva oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä kiinnitetään äänestyskopin kirjoitustasoon. Ehdokaslistojen yhdistelmää ja ohjetta äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä ei saa kiinnittää äänestyskoppien ulkoseinälle.

Esimerkkikuva äänestyskopista on seuraavanlainen: [tarkistetaan tarvittaessa]

Äänestyskoppien sijoittamisessa vaalihuoneistoon on kiinnitettävä erityisesti huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen. Äänestyskoppien välillä on oltava riittävästi tilaa, jotta kulku kuhunkin koppiin voi tapahtua häiritsemättä muissa kopeissa olevia äänestäjiä.

Äänestyskoppeja ei pidä sijoitella niin, että kulku niihin tapahtuu muiden koppien avoimelta puolelta. **Äänestyskoppien sijoittelussa tulee varmistua siitä, että rakennuksessa mahdollisesti olevat valvontakamerat eivät vaaranna äänestäjän vaalisalaisuutta.** Äänestyspaikan henkilökunnalta on syytä kysyä, että voiko valvontakameroita esimerkiksi huputtaa, kääntää sivuun tai laittaa pois päältä, mikäli ne sijaitsevat äänestyskoppien läheisyydessä.

ÄÄNESTYSPAIKAN OPASTEET

Opastus äänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi ulkona esimerkiksi nuoliopasteilla, joita on vaalimateriaalin mukana. Myös sisälle äänestystilaan on järjestettävä tarpeelliset opasteet.

JÄRJESTYS ÄÄNESTYSPAIKALLA

Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että järjestys äänestyspaikalla säilyy moitteettomana ja äänestys sujuu häiriöttä. Vaalilautakunnan on myös muistettava, että äänestys hoidetaan kunkin äänestäjän kohdalla kiireettömästi, kohteliaasti ja asianmukaisella arvokkuudella.

Äänestäjien pienten lasten mukaantulo äänestystilaan voidaan sallia, ellei siitä aiheudu erityistä häiriötä. Tämä mahdollistaa äänestämisen lapsiperheiden vanhemmille ja voi kannustaa lapsia kiinnostumaan vaaleista.

Jos äänestyspaikalle syntyy ruuhkaa, vaalilautakunnan on tarvittaessa ohjattava kohteliaasti äänestäjiä jonoihin ja huolehdittava, että äänioikeuttaan käyttäneet poistuvat äänestystilasta. Vaalilautakunnan on myös huolehdittava, että äänestystilassa noudatetaan turvavälejä esimerkiksi jonojen muodostuessa. Äänestystilassa on myös vältettävä turhaa oleskelua.

Vaalilautakunnan on myös valvottava, ettei äänestyspaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä pidetä puheita, jaeta painettuja tai kirjoitettuja kehoituksia eikä siellä millään tavoin yritetä vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen. Jos näitä määräyksiä rikotaan tai yritetään rikkoa, on häiritsijä poistettava äänestyspaikalta.

Jos tapahtuu jotakin, mikä vaikuttaa äänestystoimituksen säännölliseen kulkuun, on syytä välittömästi soittaa keskusvaalilautakunnan toimistoon, puh. 09 310 13344. Äänestystoimituksen säännölliseen kulkuun vaikuttaneet seikat merkitään myös vaalipöytäkirjan 4. sivulle kohtaan *Huomautuksia vaalipäivän säännölliseen kulkuun vaikuttaneista seikoista* (ks. liite 1).

KUVAAMINEN ÄÄNESTYSPAIKALLA

On mahdollista, että tiedotusvälineet tai äänestäjät esittävät toivomuksen saada kuvata äänestyspaikalla. Vaalilautakunnan on kussakin yksittäistapauksessa erikseen arvioitava, voidaanko kuvaaminen sallia. Kuvaaminen ei saa vaarantaa vaalisalaisuutta eikä järjestystä äänestyspaikalla.

Jos kuvaaminen sallitaan äänestyspaikalla, voi olla mahdollista, että äänestäjät eivät haluaisi tulla kuvatuksi. Kuvattavalta henkilöltä onkin syytä kysyä lupa kuvaamiseen.

Vaalilain mukaan äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyskopissa kuvaaminen ei ole sallittua. Vaalisalaisuuden ylläpitäminen äänestyspaikalla on äänestäjän oikeus ja velvollisuus. Vaalilautakunta ei luonnollisesti voi kuitenkaan varmistua äänestäjän toimista äänestyskopissa.

VAALIKERÄYKSET JA MUU OHEISTOIMINTA [tarkistetaan tarvittaessa]

Ne järjestöt, joille Poliisihallitus on myöntänyt rahankeräysluvan, voivat suorittaa rahankeräystoimintaa äänestyspaikalla. Keräystoiminta ei saa häiritä äänestyksen toimintaa eikä keräysjärjestelyistä saa syntyä äänestäjälle sellaista vaikutelmaa, että vaalikeräykseen osallistuminen olisi äänestämiseen liittyvä velvollisuus. Vaalilautakunta ei myöskään saa osallistua rahankeräykseen liittyviin tehtäviin.

Keräystä toimittavalle lipasvartijalle ja lippaalle tulisi mahdollisuuksien mukaan järjestää sopiva tila. Tämän tilan tulee olla riittävän etäällä varsinaisesta äänestystilasta, esimerkiksi toisessa huoneessa, jotta keräys ei häiritse äänestystä eikä äänestäjiä. Mikäli äänestyspaikan olosuhteet ovat sellaiset, että keräystoimintaa ei voida järjestää, keräystä ei voida toimittaa. Vaalilautakunnan on kussakin yksittäistapauksessa ratkaistava asia.

Joissain vaalipäivän äänestyspaikkoina toimivissa kiinteistöissä tai niiden läheisyydessä on järjestetty erilaista vaaleihin liittyvää oheistoimintaa, esimerkiksi kahvilan pitämistä. Mikäli tällaista toimintaa järjestetään, vaalilautakunnan ei tule osallistua sen järjestelyihin. Vaalilautakunnan tulee myös huolehtia siitä, että oheistoiminta suoritetaan selkeästi äänestystilan ulkopuolella eikä se saa millään lailla häiritä äänestystoimitusta eikä viedä huomiota siltä. Oheistoiminnasta ei myöskään saa syntyä äänestäjälle sellaista vaikutelmaa, että siihen osallistuminen olisi äänestämiseen liittyvä velvollisuus.

ÄÄNESTÄJIEN LEMMIKKIELÄIMET

Vaalimateriaalin mukana on Allergia- ja astmaliiton toimittama A4-kokoinen juliste, joka kiinnitetään äänestyspaikan ulko-oveen. Julisteessa on koiran kuva ja teksti: ”Minä odotan ulkona, kun sinä äänestät”.

Allergia- ja astmaliitto perustelee julisteen suositusta sillä, että näin voitaisiin estää eläinpiteelipölyn jääminen yleisiin tiloihin sekä eläinallergisten äänestäjien ja vaaliviranomaisten oireiden paheneminen. Eläinpiteelipöly on voimakas herkistäjä, joka säilyy tiloissa pitkään ja pahentaa allergiaa tai astmaa sairastavien oireilua.

Julisteen suositus ei kuitenkaan koske opaskoiria eikä liikuntarajoitteisten avustajakoiria.

ÄÄNIOIKEUS KUNTAVAALEISSA

Kuntavaaleissa äänioikeutettu on jokainen henkilö, joka viimeistään vaalipäivänä 18.4.2021 täyttää 18 vuotta ja joka on

- 1) Suomen tai muun EU:n jäsenvaltion taikka Islannin tai Norjan kansalainen ja jonka kotikunta kyseinen kunta on 26.2.2021.
- 2) muun valtion kansalainen, jonka kotikunta kyseinen kunta on 26.2.2021 ja jolla on ollut yhtäjaksoisesti kotikunta Suomessa vähintään kahden vuoden ajan.
- 3) EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa oleva henkilö, jolla on asuinpaikka kyseissä kunnassa 26.2.2021 edellyttäen, että hänen tietonsa on talletettu hänen pyynnöstään väestötietojärjestelmään ja että hän on kirjallisesti ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 25.2.2021 haluavansa käyttää äänioikeuttaan kuntavaaleissa.

Äänioikeus kuntavaaleissa on sidottu asianomaisessa kunnassa asumiseen. Äänestäjän äänioikeuskunta määräytyy sen mukaan, mikä kotikunta hänellä on merkitty 26.2.2021 väestötietojärjestelmään. Siten esimerkiksi pysyvästi ulkomailla asuvat suomalaiset eivät ole äänioikeutettuja kuntavaaleissa, vaikka ovatkin Suomen kansalaisia.

Jos äänestäjän äänioikeudesta tai äänestysalueesta on epäselvyyttä, asiaa voi tiedustella keskusvaalilautakunnan toimistosta, puh. 09 310 13344.

VAALIPÄIVÄÄ EDELTÄVÄT TOIMET

Vaalilautakunnan puheenjohtaja on yhteydessä vaalilautakunnan varapuheenjohtajaan, jäseniin ja varajäseniin sekä vaaliavustajiin ennen vaalipäivää ja sopii vaalilautakunnan kokoontumisesta ja järjestäytymisestä vaalipäivänä ennen äänestyksen aloittamista.

VAALILAUTAKUNNAN KOKOONTUMINEN VAALIPÄIVÄNÄ

Vaalilautakuntaan kuuluvien sekä vaaliavustajien on ehdottomasti saavuttava vaalipäivänä äänestyspaikalle niin hyvissä ajoin (esimerkiksi kello 8.00), että äänestyspaikka ehditään valmistella kuntoon äänestystä varten ja äänestystoimitus voidaan aloittaa täsmällisesti kello 9.00.

Suosittelavaa on, että kaikki vaalilautakuntaan kuuluvat henkilöt sekä vaaliavustajat kokoontuvat vaalipäivän aamuna äänestyspaikalle, jotta vaalilautakunta on varmasti päätösvaltainen ja toimintakykyinen.

Jos joku vaalilautakuntaan kuuluvista ei saavu paikalle esimerkiksi sairaustapauksen tai muun yllättävien tilanteen takia, on siitä ilmoitettava keskusvaalilautakunnan toimistoon, puh. 09 310 20003 tai 09 310 13344.

Ennen äänestystoimituksen alkua sovitaan äänestyspäivän tehtävät. Ne tulee järjestää siten, että vaalilautakunta on **päätösvaltainen eli vähintään kolmijäseninen vaalipäivän äänestyksen alkaessa ja sen kaikissa vaiheissa vaalipäivän äänestyksen päättymiseen asti.**

Suosittelavaa on, että vaalilautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tehtävänä on valvoa vaalipäivän ja äänestystoimituksen yleistä kulkua.

VAALIPÄIVÄN KULKU TIIVISTETTYNÄ

Vaalipäivän kulku voidaan yksinkertaistettuna kuvata seuraavasti:

klo 8.00–9.00	Vaalilautakunnan kokoontuminen äänestyspaikalle. Äänestyspaikka valmistellaan kuntoon äänestystä varten: muun muassa opasteiden paikoilleen laittaminen, äänestyskoppien ja vaaliuurnan sekä muiden kalusteiden sijoittaminen äänestystilaan, ehdokaslistojen yhdistelmän kiinnittäminen äänestyskoppiin.
klo 9.00	Äänestys alkaa. Vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja näyttää läsnä oleville äänestäjille, että vaaliurna on tyhjä. Myös keskusvaalilautakunnan keltaisella teipillä sulkema äänestyslippupaketti näytetään läsnä oleville äänestäjille ja sen jälkeen äänestyslippupaketti avataan. Vaaliuurnan sisäkansi lukitaan avaimella tai suljetaan punaisella sinetöintiteipillä. Vaaliuurnaa ei saa missään tilanteessa avata sen jälkeen, kun se on äänestystoimituksen alkaessa suljettu, ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.
klo 20.00	Äänestys päättyy. Vaalipäivän äänestystä ei saa keskeyttää ennen kello 20.00. Tasan kello 20.00 on suljettava pääsy äänestystilaan tai paikkaan, jossa äänestäjät odottavat vuoroaan. Sulkemisesta on ilmoitettava paikalle saapuneille äänestäjille. Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ovat tulleet äänestyspaikalle ennen kello 20.00, on oikeus äänestää. Alustava ääntenlaskenta alkaa, kun viimeinen äänestäjä on poistunut äänestyspaikalta.
viimeistään klo 20.15	Ilmoitetaan vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä puhelimitse numeroon 09 310 13344.
n. klo 22.00–	Ääntenlaskennan jälkeen ehdokkaiden saamat äänimäärät ja mitättömiksi ehdotettujen äänestyslippujen lukumäärä merkitään <i>Tiedotus 2</i> -lomakkeelle, joka toimitetaan välittömästi Finlandia-talolle.
	Äänestysliput paketoidaan ruskeaan paperipussiin, joka sinetöidään. Täytetty ja allekirjoitettu vaalipöytäkirja ja vaalipöytäkirjan liitelomake suljetaan erilliseen kirjekuoreen, joka sinetöidään. Vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja yksi jäsen (ei avustaja) yhdessä toimittavat vaaleihin liittyvän materiaalin Kallion virastotalon ala-aulaan. Vaalimateriaalin voi palauttaa myös puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja yhdessä.

ÄÄNESTYSTOIMITUKSEN ALOITTAMINEN

Vaalipäivän äänestys on aloitettava

sunnuntaina 18.4.2021 kello 9

ja

sitä on jatkettava yhtäjaksoisesti kello 20:een asti.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että vaalilautakunta on päätösvaltainen eli vähintään kolmijäseninen äänestystoimituksen alkaessa ja sen kaikissa vaiheissa.

Vaalipäivän äänestystä ei saa keskeyttää ennen kello 20.00. Sitä vastoin se voi jatkua myöhempäänkin, sillä kaikkien niiden äänestäjien, jotka ovat ennen kello 20.00 tulleet äänestyspaikalle, on annettava äänestää, ennen kuin äänestystoimitus lopetetaan. Tasan kello 20.00 on suljettava pääsy äänestystilaan tai paikkaan, jossa äänestäjät odottavat vuoroaan. Sulkemisesta on ilmoitettava paikalle saapuneille äänestäjille.

Äänestystoimituksen alkaessa **vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on näytettävä läsnä oleville äänestäjille, että vaaliurna on tyhjä** (vaalilaki 74 §).

Myös keskusvaalilautakunnan keltaisella teipillä sulkema äänestyslippupaketti tulee samassa yhteydessä näyttää läsnä oleville äänestäjille.

Ennen kuin äänestyslippupaketti avataan, kaikkien paikalla olevien vaalilautakunnan jäsenten tulee todeta äänestyslippupaketin teippaukset ehjiksi.

Tämän jälkeen

a) vaaliuurnan sisäkansi lukitaan, ja sen kahdesta avaimesta puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ottaa haltuunsa toisen ja joku lautakunnan jäsenistä toisen

tai

b) avaimien puuttuessa vaaliurna suljetaan punaisella sinetöintiteipillä, johon puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja joku jäsenistä merkitsevät nimikirjoituksensa.

Vaaliurnaa ei saa missään tilanteessa avata sen jälkeen, kun se on äänestystoimituksen alkaessa suljettu, ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

ÄÄNESTYSTOIMITUS

Vaalilautakunnan tulee erityisesti kiinnittää huomiota **vaalisalaisuuden säilymiseen** äänestystoimituksen kaikissa vaiheissa.

Äänestystoimituksessa on seuraavat vaiheet:

- Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen.
- Äänestäjän äänioikeuden toteaminen ja äänestämisen merkitseminen vaaliluetteloon.
- Äänestyslipun antaminen äänestäjälle.
- Äänestäminen.
- Äänestyslipun leimaaminen ja sen pudottaminen vaaliurna.

1. Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Ilmoittautuessaan äänestämään äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on henkilön täydellinen nimi, syntymäaika, henkilön nimikirjoitus, todistuksen antajan leimalla leimattu henkilön valokuva sekä todistuksen myöntämispäivä ja myöntäjän allekirjoitus.

Olennaista on varmistua, että asiakirjan esittää sama henkilö, jonka valokuva on henkilöllisyystodistuksessa. Mikäli henkilöä ei esimerkiksi ajokortissa olevan vanhan valokuvan perusteella voi tunnistaa, selvitystä ei lähtökohtaisesti voida pitää riittävänä.

Henkilöllisyyden todistamiseen **ei kelpaa** postitse saapunut ilmoituskortti (ilmoitus äänioikeudesta) eivätkä kuvattomat asiakirjat. Äänioikeutta ei myöskään saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten varsin iäkkäät, äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutamaakaan vastaavaa asiakirjaa, jolloin äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalilautakunnan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana se pitää äänestäjän muuta selvitystä. Äänestäjällä voi olla muita asiakirjoja, joista hänen henkilöllisyytensä ilmenee. Äänestäjä saattaa esittää esimerkiksi vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen ja voimassa olevan kuvattoman Kela-kortin. Lisäksi äänestäjän mukana voi olla saattajia, jotka kykenevät selvittämään oman henkilöllisyytensä ja suullisesti todistamaan saatettavan henkilöllisyyden.

Vaalilautakunnan on edellä kuvatuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeuttaan, mutta toisaalta myös, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä äänioikeuden käyttämisestä tehdään vaaliluetteloon oikean henkilön kohdalle. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin, kun vaalilautakunta pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana. Selvityksestä pitää tehdä merkintä vaalipöytäkirjan kohtaan *Huomautuksia vaalipäivän säännölliseen kulkuun vaikuttaneista seikoista* (ks. liite 1).

Epäselvissä tilanteissa on syytä ottaa yhteyttä puhelimitse keskusvaalilautakunnan toimistoon, puh. 09 310 13344.

1.1 Huivia tai kasvomaskia käyttävän henkilön henkilöllisyyden toteaminen

Yhdenvertaisuusvaltuutettu suosittelee, että huivia käyttävän henkilön henkilöllisyyttä selvitetessä on syytä varmistaa, että seuraavat ehdot täyttyvät:

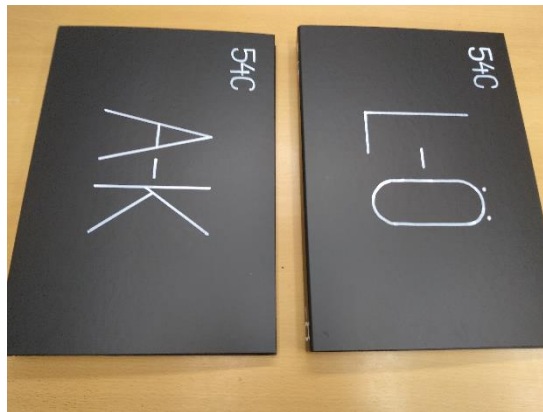
- Henkilö velvoitetaan riisumaan huivi vain siinä laajuudessa kuin tämä on tarpeen henkilöllisyyden selvittämiseksi. Esimerkiksi hiusten näyttämisen vaatiminen ei ole valtuutetun arvion mukaan tarpeen.
- Henkilö voi riisua huivin halutessaan vain samaa sukupuolta olevan vaalivirkailijan läsnä ollessa.
- Huivin riisuminen voi tapahtua julkisuudelta, kuten muiden paikallaolijoiden katseilta, piilossa.

Henkilö saattaa esittää myös muita kuin uskontoon ja vakaumukseen liittyviä relevantteja syitä sille, miksi hänen tulisi saada tunnistautua julkisuudelta piilossa tai haluamaansa sukupuolta edustavan vaalivirkailijan läsnä ollessa. Tällainen syy saattaa liittyä esimerkiksi henkilön terveydentilaan, vammaisuuteen taikka muuhun syrjintäperusteeseen.

Kasvomaskia käyttävän henkilön kohdalla henkilön on myös riisuttava kasvomaski siinä laajuudessa kuin se on tarpeen henkilöllisyyden selvittämiseksi.

2. Äänestäjän äänioikeuden toteaminen ja äänestämisen merkitseminen vaaliluetteloon

Vaaliluettelo, jota vaalilautakunnat käyttävät äänestyspaikoilla, on tulostettu kahteen osaan ja sidottu etukäteen. Yhdessä kansiossa ovat äänioikeutetut A:sta K:hon ja toisessa kansiossa äänioikeutetut L:stä Ö:hön.

Vaaliluettelossa ovat kyseisen äänestysalueen äänioikeutetut, jotka eivät ole äänestäneet ennakkoon. Poikkeustapauksissa ennakkoon äänestäminen on merkitty vaaliluetteloon.

Äänioikeutettu voi äänestää vaalipäivänä vain sillä äänestysalueella, jonka vaaliluetteloon hänet on merkitty, jolloin ratkaisevaa on se, missä hän on asunut 26.2.2021.

Vaalilautakunnan tulee tarkoin huolehtia siitä, että äänestäjä ei saa äänestää ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tehtävään määrätty vaalilautakunnan jäsen

- etsii vaaliluettelosta äänestäjän nimen ja
- tekee merkinnän äänestämisestä merkitsemällä äänestäjän nimen kohdalle sarakkeeseen **KV-2021** joko V-kirjaimen, rastin (X) tai vinoviivan (/).

Virheiden välttämiseksi merkinnät vaaliluetteloon on tehtävä huolellisesti.

Vaaliluettelosta on esimerkki liitteessä 2.

Suosittelavaa on tarkastaa äänestäjän äänioikeus henkilötunnuksen perusteella, jolloin välttyään virhemerkinnöiltä, jos vaaliluettelossa on useita samannimisiä äänioikeutettuja.

Mikäli vaaliluettelossa oleva nimi ei ole äänestäjän ilmoittaman nimen kanssa täysin yhtäpitävä, ei äänestäjältä tämän takia pidä evätä äänioikeuden käyttämistä. Esimerkiksi nimenmuutoksen takia voi olla, että äänestäjän henkilöllisyystodistuksessa, ilmoituskortissa ja vaaliluettelossa olevat etunimet tai sukunimi eivät täsmää. Tällaisessa tilanteessa äänestäjän henkilöllisyys voidaan varmistaa henkilötunnuksen perusteella. Epäselvissä tilanteissa on syytä ottaa yhteyttä keskusvaalilautakunnan toimistoon, puh. 09 310 13344.

Jos äänestäjän nimeä ei löydy vaaliluettelosta tai hänet on merkitty ennakkoon äänestäneeksi (sarakeessa **KV-2021** on käsin tehty merkintä **E**), mutta äänestäjä ei oman ilmoituksensa mukaan ole äänestänyt ennakkoon, asia tulee **ehdottomasti** tarkistaa keskusvaalilautakunnan toimistosta, puh. 09 310 13344, sillä keskusvaalilautakunta voi selvittää asian hallussaan olevista asiakirjoista.

Keskusvaalilautakunnan toimistosta voi myös tiedustella väärään äänestyspaikkaan tulleen äänestäjän oikeaa äänestyspaikkaa. **Vaalilautakunnan on kuitenkin pidettävä huoli, että muut äänestäjät eivät kuule äänestäjän henkilötietoja.**

Vaaliluettelon käyttämisessä on huomioitava se, että äänestämistä koskevat merkinnät eivät ole julkisia ennen kuin vaalitoimitus on päättynyt. Jos äänioikeutetun kohdalle on äänioikeusrekisteriin merkitty tieto turvakiellosta, hänen kohdallaan on vaaliluettelon sarakeessa *Huomautuksia* merkintä **T**. Tällaisen äänioikeutetun osalta vaaliluettelossa olevat tiedot eivät ole julkisia edes vaalitoimituksen päättymisen jälkeen. Muuten vaalitoimitus suoritetaan heidän osaltaan normaaliin tapaan.

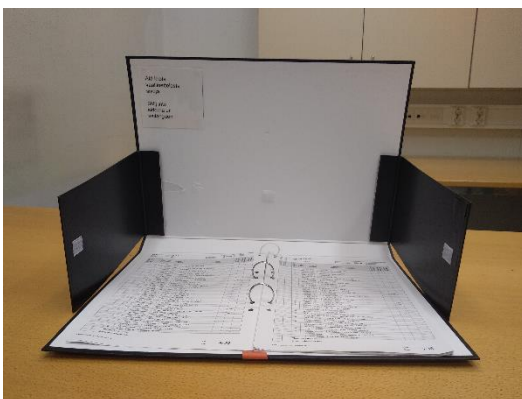
2.1 Tietosuoja

Äänestäjien henkilötietoja käsiteltäessä on huomioitava yksityisyyden suoja: henkilötietoja ei saa kertoa ulkopuolisille ja niitä pitää käsitellä siten, että ne eivät vahingossakaan paljastu ulkopuolisille.

Mikäli äänestäjältä joudutaan kysymään henkilötunnusta, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että paikalla olevat muut äänestäjät eivät kuule äänestäjän henkilötietoja.

Vaalilautakunnan on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että äänestämään ilmoittautuva henkilö näkisi mahdollisimman vähän vaaliluetteloa. On mahdollista, että äänestäjä voisi vaaliluettelosta saada selville äänioikeutettujen henkilötunnuksia. Vaalilautakunnan on hyvä huolehtia siitä, että äänestäjä pysyy riittävän etäällä vaalivirkailijasta silloin kun tämä etsii hänen nimeään vaaliluettelosta.

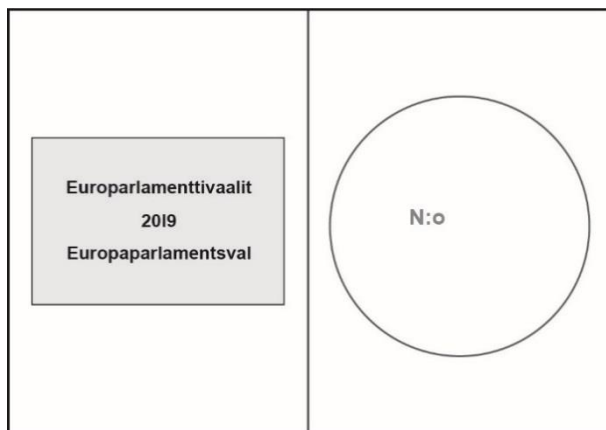
Vaaliluettelot ovat A3 -kokoisissa kansioissa, jolloin kansion kantta voi käyttää näkösuojana.

3. Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

Tarkastettuaan vaaliluettelosta, että äänestäjä on äänioikeutettu ja merkinnyt äänestämisen, vaalilautakunnan jäsen ojentaa äänestäjälle **yhden äänestyslipun**. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna niin, että äänestyslipussa oleva teksti on äänestäjän näkökulmasta oikeinpäin.

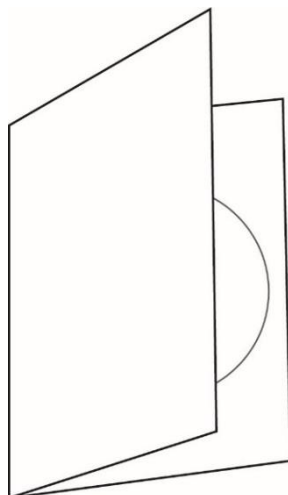
Vuoden 2021 kuntavaalien äänestyslippu on seuraavanlainen: [kuva vaihdetaan]

Äänestysliput takertuvat helposti toisiinsa. On hyvä varmistaa sormin tunnustelemalla, että äänestyslippuja on vain yksi kappale. Lisäksi on tarkistettava, että se on painoasultaan virheetön. Mikäli äänestyslippu on virheellinen, äänestäjälle annetaan uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä.

4. Äänestäminen

Äänestäjä merkitsee äänestyskopissa äänestyslippuun ehdokkaansa numeron ja palaa taitettu äänestyslippu mukanaan vaalilautakunnan luokse.

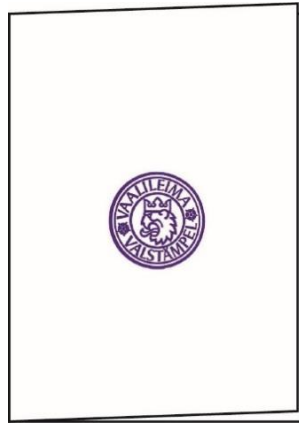

Mikäli äänestyslippu menee pilalle virheellisen merkinnän tai muun syyn vuoksi, äänestäjälle on hänen pyynnöstään annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä niin, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyslipun voi repiä äänestäjä itse tai vaalilautakunnan jäsen. **Äänestäjälle on ilmoitettava, että halutessaan hän saa itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja ottaa revityt palaset mukaansa.**

5. Äänestyslipun leimaaminen ja sen pudottaminen vaaliurnaan

Äänestyslipun leimaamisen hoitaa vaalilautakunnan jäsen. Puheenjohtajan ei itse pidä huolehtia leimaamisesta, koska hänellä on vaalitoimituksen seuraamisessa riittävästi huolellisuutta vaativaa työtä. Onkin suositeltavaa, että puheenjohtaja vain valvoo äänestyksen yleistä kulkua.

Oleellista leimaamisessa on se, että leima painetaan **keskelle** taitettua äänestyslippua ja että siitä jää **selvä jälki**.

Äänestyslippu on ehdottomasti leimattava. Leimaamisen laiminlyönti tekee äänestyslipun mitättömäksi. Leimaamisen jälkeen äänestäjää pyydetään pudottamaan äänestyslippu vaaliurnaan.

Puheenjohtajan ja leimaamisesta huolehtivan jäsenen on valvottava, että äänestäjä ei laita leimaamatonta äänestyslippua urnaan.

Käytännössä on havaittu hyväksi keinoksi se, että urnan päällä pidetään paperia tai pahvia, joka siirretään syrjään, kun äänestäjä laittaa äänestyslipun urnaan. Näin vältetään siltä, että äänestäjä vahingossa laittaisi leimaamattoman äänestyslipun urnaan.

Vaalimateriaalin mukana on laminoitu paperi (”Muistithan vaalileiman”, ”Kom du ihåg valstämpeln”), jota voi käyttää urnan päällä.

YHTEENVETO ÄÄNESTYSTOIMITUKSEN VAIHEISTA

Äänestystoimitus voidaan yksinkertaistettuna kuvata seuraavasti:

ÄÄNESTÄJÄ	VAALILAUTAKUNTA
<p>1) Äänestäjä ilmoittautuu vaalilautakunnalle ja selvittää henkilöllisyytensä.</p> <p>Äänestäjä vastaanottaa äänestyslipun.</p> <p>2) Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun äänestyskopissa.</p> <p>3) Äänestäjä ojentaa äänestyslipun leimattavaksi.</p> <p>4) Äänestäjä pudottaa äänestyslipun vaaliurna.</p> <p>5) Äänestäjä poistuu äänestyspaikalta.</p>	<p>A) Jäsen</p> <ul style="list-style-type: none">- etsii vaaliluettelosta äänestäjän nimen,- tarkastaa, että äänestäjä ei ole äänestänyt ennakkoon ja- tekee vaaliluetteloon merkinnän äänestämisestä. <p>B) Jäsen antaa äänestäjälle äänestyslipun.</p> <p>C) Jäsen leimaa äänestyslipun ja pyytää äänestäjää pudottamaan äänestyslipun vaaliurna.</p>

ÄÄNESTYSTOIMITUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Vaalipäivän äänestyksen tulee jatkaa yhtäjaksoisesti kello 20.00 saakka. Ennen kello 20.00 paikalle saapuneilla äänestäjillä on oikeus äänestää. Tasan kello 20.00 on suljettava pääsy äänestystilaan tai paikkaan, jossa äänestäjät odottavat vuoroaan. Sulkemisesta on ilmoitettava paikalle saapuneille äänestäjille.

Vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja julistaa vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi, kun kaikki ajoissa paikalle saapuneet äänioikeutetut ovat äänestäneet. Kellonaika, jolloin äänestys on julistettu päättyneeksi, merkitään vaalipöytäkirjan sivulle 3 (ks. liite 1).

Tämän jälkeen ryhdytään äänestyslippujen alustavaan ääntenlaskentaan.

ALUSTAVA ÄÄNTENLASKENTA

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen järjestäminen ja laskeminen (alustava ääntenlaskenta) keskeytyksettä loppuun. Sitä ei voi välillä keskeyttää myöhäisen ajan eikä muunkaan syyn takia. Alustavaan ääntenlaskentaan osallistuvat **kaikki** vaalilautakuntaan valitut henkilöt sekä myös vaaliavustajat.

Vaalilautakunnan suorittaessa alustavaa ääntenlaskentaa voivat saapuvilla olla

- puolueiden ja valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet tai heidän kyseistä vaalilautakuntaa varten erikseen kirjallisesti valtuuttamansa henkilöt,
- oikeusministeriön tai keskusvaalilautakunnan valtuuttamat vaalitarkkailijat, kuten kansainvälisen järjestön vaalitarkkailijat.

Puolueiden ja valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet tai heidän valtuuttamansa henkilöt tai oikeusministeriön tai keskusvaalilautakunnan valtuuttamat vaalitarkkailijat eivät saa osallistua alustavaan ääntenlaskentaan.

Saapuvilla olevien nimet on merkittävä vaalipöytäkirjan 3. sivulle kohtaan *Äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden nimet* (ks. liite 1). Jos saapuvilla oleva henkilö on paikalla valtuutettuna henkilönä, on hänen valtakirjansa liitettävä vaalipöytäkirjaan.

Keskusvaalilautakunta jakaa alustavan ääntenlaskennan lomakkeet (*Tiedotus 1* ja *Tiedotus 2*) ja vaalipöytäkirjan liitelomakkeen vaalilautakuntien puheenjohtajille ja varapuheenjohtajille vaalimateriaalin luovutustilaisuudessa lauantaina 17.4.2021 Kallion virastotalolla.

Alustavassa ääntenlaskennassa on seuraavat vaiheet:

- Äänestäneiden lukumäärän ilmoittaminen.
- Äänestyslippujen laskenta.
- Ehdokaskohtaisen tuloksen ilmoittaminen keskusvaalilautakunnalle.
- Äänestyslippujen tarkastuslaskenta.

1. Äänestäneiden lukumäärän ilmoittaminen

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan julistettua vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi vaalilautakunta toimii seuraavasti:

**ÄÄNESTÄNEIDEN LUKUMÄÄRÄ ILMOITETAAN
KESKUSVAALILAUTAKUNTAAN PUHELIMITSE NUMEROON 09 310 13344.**

Ajankohta:

Viimeistään kello 20.15

Lomake:

Tiedotus 1

Ilmoitettava tieto:

Äänestäneiden lukumäärä

Vaalilautakunnan puheenjohtaja tai hänen määräämänsä henkilö ilmoittaa vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärän puhelimitse viimeistään kello 20.15. Äänestäneiden lukumäärä merkitään *Tiedotus 1* -lomakkeelle.

Tärkeintä on ilmoittaa äänestäjien lukumäärä nopeasti. Äänestäjien lukumäärän selvittämiseen ei pidä käyttää liikaa aikaa.

Vaalilautakunnan tulee seurata äänestäjien lukumäärän kehittymistä jo ennen äänestystoimituksen päättymistä siten, että äänestäneiden lukumäärä voidaan todeta mahdollisimman pian vaalihuoneiston sulkemisen jälkeen.

Vaalilautakunta voi esimerkiksi pitää äänestäneistä ns. tukkimiehen kirjanpitoa, seurata äänestyslippujen käyttöä (äänestysliput on pakattu 100 kappaleen nippuihin) tai laskea äänestäneiden lukumäärän vaaliluettelosta.

2. Äänestyslippujen laskenta

Kun äänestäneiden lukumäärä on ilmoitettu keskusvaalilautakuntaan, vaalilautakunnan **kaikkien** jäsenten on heti ryhdyttävä alustavaan ääntenlaskentaan. Myös vaaliavustajat osallistuvat ääntenlaskentaan.

Tämän vaiheen laskennassa on tärkeää, että alustava tieto vaalien tuloksesta saadaan nopeasti.

Alustava ääntenlaskenta etenee seuraavalla tavalla:

- Avataan vaaliurna ja otetaan äänestysliput urnasta.
- Ryhmitellään kunkin ehdokkaan hyväksi annetut äänestysliput omiksi ryhmikseen ja mitättömiksi ehdotettavat äänestysliput omaksi ryhmäkseen.
- Lasketaan kunkin ehdokkaan äänestyslippujen lukumäärä ja merkitään saadut lukumäärät *Tiedotus 2* -lomakkeelle.

Äänestyslippuja käsitellessään vaalilautakunta ei saa tehdä niiden sisä- eikä ulkopuolelle mitään merkintöjä, eikä myöskään leimata mahdollisesti leimaamattomia äänestyslippuja. Äänestyslippujen käsittely on myös järjestettävä siten, ettei kenellekään ole mahdollisuutta väärinkäytöksiin.

Kuntavaaleissa on ehdokkaita numerosta 2 numeroon 1xxx [tarkistetaan].

Suosittelava tapa on lajitella äänestysliput aluksi ehdokasluvuittain sadoittain ilman sen tarkempaa järjestystä (2–99, 100–199 jne.), sitten kymmenittäin (2–9, 10–19 jne.) ja lopuksi ehdokaskohtaisesti omiksi ryhmikseen.

Ne äänestysliput, joista puuttuu leima tai jotka muutoin on katsottava mitättömiksi, erotetaan omaksi ryhmäksi ja niiden kokonaislukumäärä lasketaan.

Äänestyslipun mitättömyysperusteet ovat:

- Äänestyslippua ei ole leimattu.
- Äänestyslippuna on käytetty muuta kuin oikeusministeriön näihin vaaleihin painattamaa äänestyslippua.
- Äänestyslippu on tyhjä.
- Ehdokkaan numero on merkitty siten, ettei selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa.
- Äänestyslippuun on kirjoitettu *äänestäjän* nimi tai erityinen tuntomerkki tai siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä.

Asiattomana merkintänä ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää: esimerkiksi äänestyslipussa on ehdokkaan numeron lisäksi kyseisen *ehdokkaan* nimi.

Jos äänestyslippuja tarkastettaessa ei ole täysin selvää, voidaanko äänestyslippu lukea jonkin ehdokkaan hyväksi, se tulee sijoittaa mitättömiksi ehdotettavien äänestyslippujen ryhmään. Tämä mahdollistaa sen, että keskusvaalilautakunta saa käsiteltäväkseen ja ratkaistavakseen kaikki mitättömiksi ehdotetut tai muuten epäselvät äänestysliput.

Kun kaikki äänestysliput on ryhmitelty ehdokasnumeroittain numerojärjestykseen, lasketaan kunkin ehdokkaan äänestyslippujen lukumäärä. Samalla tarkistetaan, että kaikissa yhden ehdokkaan numeron mukaan ryhmitellyissä äänestyslipuissa on saman ehdokkaan numero.

Ehdokkaiden saamat äänimäärät ja mitättömiksi ehdotettavien äänestyslippujen lukumäärä merkitään *Tiedotus 2* -lomakkeeseen ja vaalipöytäkirjan liitelomakkeeseen.

***Tiedotus 2* -lomake ja vaalipöytäkirjan liitelomake on täytettävä huolellisesti ja selvällä käsialalla.**

3. Ehdokaskohtaisen tuloksen ilmoittaminen keskusvaalilautakunnalle

Kun ehdokkaiden saamat äänimäärät on laskettu ja ne on merkitty *Tiedotus 2* -lomakkeelle, vaalilautakunta toimii seuraavasti:

VAALILAUTAKUNTA VALITSEE KESKUUDESTAAN HENKILÖN, JOKA TOIMITTAA *TIEDOTUS 2* -LOMAKKEEN VÄLITTÖMÄSTI FINLANDIA-TALOLLE, MANNERHEIMINTIE 13 E, 00100 HELSINKI.

Koronavirustilanteen takia *Tiedotus 2* -lomake toimitetaan Finlandia-talolle, jossa suoritetaan kuntavaalien ennakoänten laskenta ja vaalipäivänä annettujen änten tarkastuslaskenta.

Keskusvaalilautakunta korvaa kustannukset tuloslomakkeen kuljettamisesta. Tuloslomakkeen palauttaneen henkilön ei tarvitse palata takaisin äänestyspaikalle.

Tuloksen nopea toimittaminen keskusvaalilautakunnalle tallennettavaksi on erittäin tärkeää ja Helsingin tuloslaskennan kokonaisuuden kannalta keskeistä. Vaalitulokset valmistuu Helsingin osalta vasta sen jälkeen, kun jokainen vaalilautakunta on toimittanut *Tiedotus 2* -lomakkeen Finlandia-talolle.

Ehdokkaiden suuren määrän vuoksi **tulosta ei voi ilmoittaa puhelimitse**, koska se on liian hidasta ja kestää liian kauan.

4. Äänestyslippujen tarkastuslaskenta

Alustavan ääntenlaskennan ja *Tiedotus 2* -lomakkeen toimittamisen jälkeen lasketaan äänestyslippujen kokonaismäärä. Lisäksi vaaliluettelosta lasketaan vaalipäivän äänestyksessä äänestäneiden kokonaismäärä.

Sitten verrataan äänestyslippujen ja äänestäjien lukumääriä, joiden tulee olla samat. Jos luvut poikkeavat toisistaan, on äänestysliput ja vaaliluetteloon sekä mahdollisesti vaalipöytäkirjaan tehdyt merkinnät laskettava uudelleen, kunnes saadaan täysin luotettava selvyys vaaliurnassa olleiden äänestyslippujen lukumäärästä. Jos luvut edelleen poikkeavat toisistaan, erotuksen syy on tutkittava ja selitys on merkittävä vaalipöytäkirjaan.

Tarkastuslaskenta jatkuu siten, että lasketaan kunkin ehdokkaan äänestyslippujen lukumäärä ja tarkastetaan, että luvut ovat samat kuin vaalipöytäkirjan liitelomakkeessa. **Jos luvuissa on poikkeamia, niistä ei enää ilmoiteta, vaan ne merkitään selkeästi vaalipöytäkirjan liitelomakkeeseen. Poikkeamasta tehdään maininta vaalipöytäkirjaan ja asiasta mainitaan vaalimateriaalin palautuksen yhteydessä.**

Vaalipöytäkirjan liitelomakkeeseen merkitään myös hyväksytyjen ja mitättömiksi ehdotettujen äänestyslippujen lukumäärä sekä äänestyslippujen kokonaismäärä.

VAALIPÖYTÄKIRJAN PITÄMINEN

Vaalilautakunnan on määrättävä yksi jäsenistään pitämään vaalipäivän äänestyksestä vaalipöytäkirjaa, joka on **täytettävä huolellisesti**. Lyijykynää ei saa käyttää. Vaalipöytäkirjasta on esimerkki liitteessä 1.

Aiemmissa vaaleissa on ilmennyt tapauksia, että vaalipöytäkirja on täytetty puutteellisesti: esimerkiksi puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tai jäsenen allekirjoitus on puuttunut vaalipöytäkirjasta. Mikäli keskusvaalilautakunta äänestyslippujen

tarkastuslaskennan yhteydessä havaitsee vaalipöytäkirjan puutteelliseksi, se voi pyytää jälkikäteen vaalilautakunnalta selvitystä asiasta.

Vaalipöytäkirjaan merkittävät tiedot

Vaalipöytäkirjan 1. sivulle merkitään:

- Vaalien nimi (kuntavaalit 2021), vaalipiiri, kaupunki ja äänestysalueen numero.
- Vaalilautakunnan kokoonpano:
 - puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten nimet,
 - vaaliavustajien nimet,
 - äänestäjien itsensä valitsemien avustajien nimet,
 - pöytäkirjanpitäjän nimi.

Vaalipöytäkirjan 2. sivulle merkitään:

- Vaalilautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten, varajäsenten ja vaaliavustajien läsnäoloajat.

Vaalipöytäkirjan 3. sivulle merkitään:

- Vaaliluettelon laskelmasivun mukaan äänestysalueen äänioikeutettujen lukumäärä ja jakautuminen sukupuolen mukaan sekä ennakolta äänestäneiden lukumäärä ja jakautuminen sukupuolen mukaan (ks. liite 3).
- Vaalipäivän äänestys aloitettiin kello 9.00, jolloin vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja näytti läsnä olleille äänestäjille, että vaaliurna oli tyhjä, ja sulki urnan.
- Kellonaika, jolloin vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja julisti vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi.
- Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä (miehiä, naisia, yhteensä).
- Vaaliurnassa olleiden äänestyslippujen lukumäärä.
- Tarkastuksessa mitättömiksi ehdotettujen äänestyslippujen lukumäärä.
- Hyväksytyjen äänestyslippujen lukumäärä. Kunkin ehdokkaan hyväksi annettujen äänestyslippujen lukumäärä merkitään **vaalipöytäkirjan liitelomakkeeseen**.
- Päivämäärä ja kellonaika, jolloin äänestysliput paketoitiin ja sinetöitiin.
- Äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden henkilöiden nimet (esimerkiksi mahdolliset vaalitarkkailijat). Valtuutettujen henkilöiden valtakirjat on otettava liitteeksi.

Vaalipöytäkirjan 4. sivulle merkitään:

- Huomautukset mahdollisista vaalipäivän äänestyksen säännölliseen kulkuun vaikuttaneista seikoista (esimerkiksi toimitus on jouduttu hetkellisesti keskeyttämään järjestyshäiriön takia).
- Pöytäkirja on luettu julki ja tarkastettu.
- **Pöytäkirjanpitäjän, puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä yhden jäsenen allekirjoitukset.**

VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN LOPETTAMINEN

Vaalipäivän äänestys lopetetaan siten, että pöytäkirjanpitäjä allekirjoittaa vaalipöytäkirjan, pöytäkirja luetaan julki, tarkastetaan ja vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja yksi jäsen allekirjoittavat vaalipöytäkirjan.

JÄLKITOIMENPITEET

Sen jälkeen, kun äänestyslippujen alustava ääntenlaskenta on suoritettu ja *Tiedotus 2* -lomake on toimitettu Finlandia-talolle, tehdään seuraavat toimenpiteet:

1. Äänestyslippujen paketoiminen

Hyväksyttäväksi ehdotetut äänestysliput laitetaan nippuihin ehdokkaan numeron osoittamassa järjestyksessä. Näiden päälle laitetaan mitättömiksi ehdotetut äänestysliput.

Äänestysliput laitetaan vaalimateriaalin mukana toimitettuun ruskeaan paperipussiin, joka suljetaan huolellisesti. Paperipussi sinetöidään punaisella sinetöintiteipillä niin, ettei sitä voi avata sinetöintiteippiä rikkomatta.

Sinetöimisen päivämäärä ja kellonaika on merkittävä vaalipöytäkirjan sivulle 3.

Lopuksi äänestysalueen numero ja äänestyslippujen lukumäärä merkitään sinetöidyn paperipussin päälle. Tähän voidaan käyttää vaalimateriaalin mukana jaettua lomaketta, joka teipataan sinetöidyn paperipussin päälle.

2. Vaalipöytäkirjan paketoiminen

Täytetty ja allekirjoitettu vaalipöytäkirja ja vaalipöytäkirjan liitelomake suljetaan erilliseen kirjekuoreen, joka sinetöidään. Kuoreen kirjoitetaan *vaalipöytäkirja, Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunta ja äänestysalueen numero*.

3. Äänestyslippujen, vaalipöytäkirjan ja muun vaalimateriaalin palauttaminen

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden jäsenen (ei avustaja) on yhdessä toimitettava Finlandia-talolle, Mannerheimintie 13 e, 00100 Helsinki:

- Äänestysliput sisältävä lähetys.
- Vaalipöytäkirjan ja vaalipöytäkirjan liitelomakkeen sisältävä kuori. **Vaalipöytäkirjaa ja vaalipöytäkirjan liitelomaketta ei saa paketoita äänestyslippuja sisältävään lähetykseen, vaan ne tuodaan erikseen suljetussa ja sinetöidyssä kirjekuoreessa.**
- Vaaliluettelokansiot (2 kpl) ja vaalileimasimet (2 kpl) palautetaan erikseen. Niitä ei saa pakata muun vaalimateriaalin joukkoon.
- Muut lautakunnalle jaetut tarvikkeet (muun muassa kynät ja muut toimistotarvikkeet) palautetaan muovipussiin pakattuina uudelleen käytettäväksi.
- Käyttämättömät äänestysliput ja vaalilautakunnalle annetut ilmoituskortit pakataan erikseen ja palautetaan muun vaalimateriaalin mukana.

Vaalilautakunta on vastuussa siitä, että äänestyspaikalle ei jää mitään vaalimateriaalia.

Vaalimateriaalin voi palauttaa myös vaalilautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja yhdessä.

Täytetty ja allekirjoitettu palkkionmaksulomake liitteineen palautetaan omassa kirjekuorensaan taloushallintopalvelun (Talpa) pisteeseen.

Ennen kuin palkkionmaksulomake otetaan vastaan, tarkistetaan että varmasti kaksi vaalilautakuntaan nimettyä henkilöä on palauttanut vaalimateriaalin.

Puuttuvan verokortin voi jälkikäteen toimittaa taloushallintopalveluun (Talpa) joko postitse (Taloushallintopalvelu/Palkkiot, PL 245, 00099 Helsingin kaupunki) tai sähköpostitse (vaali.talpa@hel.fi) [tarkistetaan tarvittaessa].

Äänestyspaikkakyltit jätetään äänestyskoppien ja vaaliurnan yhteyteen äänestyspaikalle.

Vaaliurnan molemmat avaimet kiinnitetään narulla urnaan niin kuin ne olivat vaalitoimituksen alussa. Jos avaimet olivat erillisissä pusseissa, avaimet laitetaan takaisin näihin pusseihin ja jätetään vaaliurna.